

[Justitsministeren.]

ger at gøre. Jeg havde bestemt regnet med, at det ærede medlem ville give sin tilslutning ud fra de principielle overvejelser, der ligger til grund for ændringen. Når det ærede medlem rejser det spørgsmål, om der er praktisk trang til en lovændring som denne, vil jeg dertil sige, at det er vel efter sagens natur vanskeligt at tilvejebringe dokumentation af statistisk eller anden art for, at der er behov for en sådan ændring. Jeg må indrømme, at for mig har det afgørende været de rent principielle betragtninger og de henvendelser, kvindeorganisationerne med megen styrke har rettet til os med krav herom.

Hvad de praktiske vanskeligheder angår, tror jeg, de bliver væsentlig mindre, end hvor det drejer sig om udøvelse af forældremyndigheden, hvor ingen tænker på at foretage nogen ændring i tilbageskridtets retning. Man må huske på, at disse bestemmelser om fælles værgemål for mindreårige ægtebarn ikke får nær så stor praktisk betydning som bestemmelserne om forældremyndigheden, for det er i virkeligheden kun de færreste børn, der, når begge forældre lever, har særformue, der skal administreres. Jeg tror altså, at det ærede medlem overvurderer de praktiske vanskeligheder, og jeg synes, at vi gennem lovforslagene har søgt at imødegå det ærede medlems betragtninger.

Det ærede medlem pegede på fuldmagtsbestemmelsen, som jeg oprindeligt var lidt betænkelig ved, fordi jeg var bange for, at den kunne gøre lovbestemmelsen om det fælles værgemål illusorisk, derved at det vel hyppigst var manden, der ville lægge pres på sin hustru for at få hende til at afgive sin medbestemmelsesret; på den anden side kan jeg se, at bestemmelsen er nødvendig.

Idet jeg endnu en gang takker for tilslutningen, vil jeg forbeholde mig ved anden behandling at stille et ændringsforslag til forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje, idet det vil være rimeligt at indføje en undertitel, som f. eks. vedrørende værgemål for mindreårige ægtebørn. Vi har normalt en sådan undertitel ved de mange ændringer i retsplejeloven, og jeg tror, det vil være rigtigst også her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Nina Andersen: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidig ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløshedskasser).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 661, fremsættelsen i tidenden sp. 1234).

Ravn: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Bundvad, er syg, skal jeg tillade mig at gøre nogle bemærkninger om det foreliggende lovforslag. Det er ikke nogen omfattende lovændring, der er tale om; det er ikke en paragraf, der ændres, men kun en procentsats, nemlig 3,5 pct. til $3\frac{1}{3}$ pct. Det er imidlertid en ændring, der har forholdsvis stor virkning, da det betyder, at et par arbejdsløshedskasser efter lovændringen vil kunne betragtes som vanskeligt stillede og få et statstilskud på ca. 37 mill. kr.

Betingelsen for at blive betragtet som vanskeligt stillet arbejdsløshedskasse findes i arbejdsløshedslovens § 13, stk. 5 b, og § 19, stk. 8: ledigheden skal være af en vis størrelse, og kontingentet skal udgøre 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsfortjeneste inden for faget. Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, som det i dette tilfælde hovedsagelig drejer sig om, har gennem mange år opfyldt begge disse betingelser og fået refusion som vanskeligt stillet kasse. Det viser sig nu efter de foreløbige undersøgelser, der er foretaget af arbejdsdirektoratet og statistisk departement, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse formentlig ikke vil kunne opfylde disse betingelser i sidste regnskabsår. Efter den foreløbige opgørelse

[Ravn.]

skulle årsfortjenesten udgøre 7 432 kr. mod 7 418 kr. det foregående år. Det er altså en stigning i årsfortjenesten på 14 kr., og det betyder, at kontingentet kun bliver 3,44 pct. af årsindtægten, hvor der efter loven kræves 3,5 pct. Lovforslaget går da ud på at ændre denne procentsats fra 3,5 til $3\frac{1}{3}$ pct., så Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse og Kristeligt dansk Fællesforbund kan anerkendes som vanskeligt stillede og få refusion herefter.

Der kan vel ikke herske tvivl om, at Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse, selv om den ikke formelt opfylder betingelserne for dette øgede statstilskud, alligevel er en vanskeligt stillet kasse. Arbejdsløsheden har i høj grad ramt de ufaglærte arbejdere, og i den skrivelse, der foreligger fra Arbejdsløhedsforsikringskommissionen, gøres det op på den måde, at medens alle andre kasser gennemsnitlig havde 17 dages ledighed pr. medlem, havde Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse gennemsnitlig 48 dage pr. medlem eller sagt med lidt andre ord: enhver arbejdsmand her i landet havde ca. 2 måneders ledighed pr. år. Arbejdsmændene har selv gjort deres arbejdsløhedstal op og er kommet til det resultat, at arbejdsmændene har mere end 60 pct. af landets samlede ledighed, og deres andel af den samlede ledighed er større, end den var før krigen.

Alt dette hænger naturligt sammen med den omlægning, der finder sted i vort erhvervsliv. F. eks. har landbrugets mekanisering ramt arbejdsmændene hårdt, idet den har skabt en betydelig ledighed i landkommunerne; antallet af landbrugsmedhjælpere er gået ned med ca. 120 000 i de sidste 10 år, og mange af dem er netop flyttet til byerne og trådt ind i de ufaglærtes rækker. Her har man sikkert en af forklaringerne på, at arbejdsmændene er ramt særlig hårdt beskæftigelsesmæssigt, hvilket også har betydet, at vi i det høje ting med visse mellemrum har måttet beskæftige os med deres forhold.

En ting mere, der vel i høj grad har været med til at belaste ikke mindst Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse, er den omlægning af udgifterne, der har fundet sted i de senere år, og som har betydet, at arbejdsløhedskassernes bidrag til understøt-

telsen er steget væsentligt. Tidligere var det sådan, at arbejdsløhedskasserne udbetalte 100 dages understøttelse om året, og var man arbejdsløs længere, måtte man gå på socialkontoret og få den fortsatte hjælp dér. Så fik man fortsættelseskasser, og vel steg de offentlige tilskud, men medlemmerne måtte betale yderligere et bidrag hertil. Senere er så dette blevet yderligere udbygget med børnetillæg, huslejhjælp, brændselshjælp o. s. v., alt sammen med det resultat, at man flyttede ganske betydelige udgifter fra de offentlige kontorer til arbejdsløhedskasserne og samtidig lod medlemmerne betale et væsentligt bidrag til disse udgifter.

Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse har i dag et kontingent på 5 kr. 30 øre pr. uge, et kontingent, der er væsentlig højere end gennemsnitskontingentet i andre kasser. I skrivelsen fra arbejdsløhedsforsikringskommissionen siges det, at gennemsnitskontingentet i andre kasser er 116 kr. årlig, i Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse 256 kr. årligt. Arbejdsmændene har klart på deres sidste delegeretmøde i september måned givet udtryk for, at de mener, at grænsen for kontingentydelse er nået, og at man ikke kan komme videre ad denne vej.

Derefter er der kun to muligheder tilbage. Enten må man skære ned på udgifterne, eller også må det offentlige på en eller anden måde træde til. Hvis man vælger nedskæringerne, er det meget drastiske skridt, der skal tages. Efter arbejdsløhedsloven kan der søges dispensation, så dagetallet ned sættes fra 90 til 70, og man kan unnlade udbetalingen for de ekstraordinære 70 dage, d. v. s. at i stedet for som nu at udbetale understøttelse i 250 dage bliver tallet nedskåret til 140 dage i den 4-årige periode. Herved kunne økonomien måske klares for arbejdsmændene; men er der i virkeligheden nogen, der vil være interesseret i en sådan nedskæring? Den ville betyde, at disse mennesker, når de har opbrugt deres understøttelse, måtte henvende sig på socialkontorerne for at få almindelig kommunehjælp, med det resultat, at alle budgetter i kommunerne blev slået i stykker.

Må jeg så føje en ting til, nemlig at denne kontingentbestemmelse vistnok virker højst uheldigt i arbejdsløhedsloven. Det forlan-

[Ravn.]

ges i denne bestemmelse, at man lang tid i forvejen skal kunne beregne, hvordan forholdene vil udvikle sig næsten et par år frem i tiden. Vi behandler her regnskabsåret 1955-56, og det vil sige, at lederne i arbejdsløsheds-kasserne i april 1955, altså for ca. 1 $\frac{3}{4}$ år siden, skulle kunne beregne, hvad kontingentet skal være, og gøre det på grundlag af nogle tal, som end ikke er officielle i dette øjeblik. Jeg tror, man stiller disse ledere i arbejdsløsheds-kasserne over for en umulig opgave, og når arbejdsløshedsloven skal til revision, må vi sikkert overveje hele dette problem.

Jeg har talt om Arbejds-mændenes Arbejds-løsheds-kasse, men jeg ved, at der også er andre kasser, der har store vanskeligheder, og det vil måske være på sin plads, om man i et udvalg så lidt på disse særlige forhold.

Må jeg så til slut sige, at jeg er vidende om, at venstre og det konservative folkepartis repræsentanter i arbejdsløshedsfor-sikringskommissionen ikke har kunnet til-træde den løsning, som her foreslås, men henviser til, at kommissionen må afslutte sit arbejde, hvorefter disse problemer må finde deres endelige løsning. Jeg tror, vi alle deler det synspunkt, at det ville være rart at få afsluttet dette kommissionsar-bejde. Under behandlingen af lovforslaget om den ekstraordinære brændselshjælp sidste vinter efterlyste jeg også en afslutning på arbejdet i kommissionen, for det er jo rigtigt, når det hævdes, at dette ikke er den endelige løsning af arbejdsløsheds-kas-ernes problemer. Jeg har ingen mulighed for at bedømme, hvornår kommissionen kan afgive sin betænkning; men selv om dette arbejde i virkeligheden skulle kunne af-sluttes i en forholdsvis nær fremtid, ligger der et stykke lovgivningsarbejde foran, der i alt fald vil tage nogle måneder, og derfor er den foreliggende lovændring nødvendig for at klare de øjeblikkelige vanskeligheder, kasserne står over for. Vi har her en mulighed for at klare den allerførste tid for disse to kasser.

Jeg takker på mit partis vegne den højt-ærede socialminister for dette lovforslag, og jeg kan sige, at vi for vort vedkommende skal give det en hurtig og velvillig behand-ling.

Lorentzen: I rigsdagssamlingen 1952-53 — det ligger jo en del år tilbage — fremsatte medlemmer af den socialdemokratiske folke-tingsgruppe et lovforslag om, at der skulle stilles 28 mill. kr. til rådighed for særlig vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser. Der blev nedsat et folketingsudvalg til behand-ling af spørgsmålet, og på initiativ af da-værende socialminister Poul Sørensen ene-des man om, at der skulle nedsættes en arbejdsløshedsforsikringskommission, som i første række skulle behandle spørgsmålet om de 28 mill. kr. og i anden række skulle komme med forslag til en eventuel ændring af arbejdsløshedsloven.

Kommissionen indhentede en ikke ube-tydelig række oplysninger om herhen-hørende spørgsmål. Det viste sig imidlertid ret hurtigt, at ikke så få af kommissionens medlemmer havde en hovedinteresse, nem-lig den at få tilvejebragt et ekstraordinært statstilskud til de vanskeligt stillede ar-bejds-løsheds-kasser. Denne interesse blev naturligvis yderligere understreget ved re-solutioner rundt omkring på arbejdsløsheds-kassernes møder — ja, så sent som engang i 1956 modtog kommissionen en henvendelse fra Arbejds-mændenes Arbejds-løsheds-kasse om et ekstraordinært tilskud på 50-60 mill. kr. Nu er der måske nogle, som ikke er kendt med de gældende labyrintiske regler, der tror, at lovforslaget imødekommer ønsket om enten de 28 eller de 50 mill. kr. Hvis arbejdsløsheds-kasserne tror det, må de blive frygtelig skuffet, for de får ikke en øre af de penge — ikke én øre. Kommissi-onens medlemmer er enige om, at der ikke er baggrund for for årene 1952-53, 1953-54 og heller ikke for 1955-56 at yde et ekstra-ordinært tilskud, idet kasserne var i stand til at klare sig, hvad formuebevægelserne da også viser.

Det, der foreligger, er altså — hvad det ærede medlem hr. Ravn også gjorde gæl-dende — at nogle af kasserne i øjeblikket ikke opfylder arbejdsløshedslovens § 13, stk. 5 b, hvorefter medlemmernes gennem-snitlige årskontingent skal andrage 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsløn inden for faget. Gjorde de det, havde der slet ikke været nogen vanskelighed; så havde kasserne kun-net få 75 pct.s refusion for børnetillæggets vedkommende og 75 pct. af kassens merud-gift til ydelse af forsørgertillæg, også om-

[Lorentzen.]

fattende de højere dagpenge, der gælder for medlemmer, der egentlig ikke er forsørgere, men som har 15 års anciennitet, og 75 pct.s refusion af brændselshjælpen.

Så må jeg måske, inden jeg kommer til selve lovforslaget, lige nævne, at da vi i sin tid med repræsentanter for Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse drøftede, om de ikke var tilfredse, hvis det viste sig, at kassen opfyldte betingelserne i § 13, stk. 5 b, for at få understøttelse — hvad alle troede den gjorde på det daværende tidspunkt — sagde de: nej! Det punkt skal vi nok ordne; vi ved godt, at der er en lille uoverensstemmelse mellem os og statistisk departement, der har udregnet arbejds lønnen for højt, men det finder vi nok ud af at få rettet. Nå, det var i virkeligheden det, spørgsmålet stod på. Jeg sagde da til repræsentanterne for Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse: kom så til kommissionen og sig, om I har fået det ordnet med statistisk departement, således at I opfylder betingelsen i § 13, stk. 5 b, for at få den store refusion.

Vi hørte imidlertid ikke noget fra kassen, og det, kommissionen nu foreslår, er ganske simpelt, at kasserne — særlig Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse — bliver stillet, som om de opfyldte betingelsen i § 13, stk. 5 b, idet man nedsætter den pågældende procent til $3\frac{1}{3}$. Men kommissionen foreslår ikke, at der gives noget for de foregående år, den giver ikke over for den høje regering udtryk for, at der mangler noget, hverken for 1952-53, 1953-54 eller 1955-56 — ja, for 1955-56 kommer statsrefusionen jo til udbetaling, og dette kommer for så vidt også til at virke på kassebeholdningen for indværende år, 1956-57.

Jeg må måske i denne forbindelse have lov til at anføre, at da Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasses formue blev gjort op den 31. marts 1954, var formuen steget med 2 mill. kr. til ca. 12 mill. kr. Der foreligger fra arbejdsdirektoratet en udregning, hvorefter Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse ved at forhøje medlemskontingentet for heltbetalende med 45 øre pr. uge og for delvis betalende med 30 øre skulle have været i stand til at opnå den refusion fra staten, som loven omhandler. Men — som det ærede medlem hr. Ravn gjorde opmærksom på — kassen har ganske simpelt nægtet at

forhøje kontingentet. I stedet for har man på et møde stillet en lang række krav til det offentlige. Det er dette afslag fra Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, som et flertal her i salen vil bøje sig for ved midlertidigt at dispensere fra reglen i § 13, stk. 5 b. Nu kan man naturligvis nok sige — som det ærede medlem hr. Ravn gjorde — at der er det lumske ved reglen, at det som regel først er hen i november måned det påfølgende år, man kender årslønnens størrelse og altså kan se, om betingelserne med hensyn til de 3,5 pct. er opfyldt. Det er delvis rigtigt — måske også nok reelt helt rigtigt — at man endnu ikke har det endelige tal at gå ud fra, men når jeg kun siger delvis rigtigt, så hentyder jeg her til, at Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse ved en skrivelse af 15. december 1955 fra arbejdsdirektoratet blev gjort opmærksom på, at der var ugler i mosen, idet man dér havde statistisk departements foreløbige årsopgørelse. Men hvad svarede arbejdsløsheds-kassen? Den svarede: det kan ikke passe, vi må have ret til at omregne tallene, og Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse fik derefter under 26. januar 1956 tilsendt hele det statistiske materiale. Siden har man ikke hørt fra Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, i hvert fald ikke i kommissionen.

Det hævdes — det er også et ræsonnement, der har været fremført — at arbejdsmandenes årskontingent ligger for højt. Det vil altid være en skønssag, hvor stort et kontingent skal være, det skal jeg erkende, men jeg vil have lov at fremføre, at nogen begrundelse for dette synspunkt kan man i hvert fald ikke finde på historisk baggrund. En opgørelse pr. 31. marts 1953 viste, at understøttelsen pr. understøttelsesdag, når den korrigeres for prisstigninger, i tiden fra 1935 til 1953 var steget med 67 pct., og reallønnen viser vel antagelig en noget lignende stigning; men kontingentet pr. medlem er faldet. Det lå nemlig i 1939-40 på 5,7 pct. og i 1954-55 på 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsfortjeneste. Jeg tør også nok sige, at der næppe var mange andre i dette land, som turde indtage det standpunkt at sige nej til et tilbud som dette: mod et ekstrakontingent på nogle få millioner kr. vil staten være villig til omgående at give jer 36 mill. kr. eller så. Men Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse kendte åben-

[Lorentzen.]

bart politikernes stilling og turde vove hasardspillet, og det lykkedes jo også fuldt ud. Jeg kunne for mit vedkommende meget vel have tænkt mig at sige til Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse: vi erkender, at I måske uden egen skyld kan være kommet ud i den fejltagelse, som har bevirket, at jeres kontingent ikke har den størrelse, det skal have for at få den store refusion, og vi er villige til at henstille til den højtærede socialminister eventuelt at fremsætte et lovforslag, der giver jer ret til at efterbetale det, I mangler i dette kontingent for 1955-56, således at I kunne få fuld refusion. Den vej kunne jeg have tænkt mig at gå; det var i og for sig, kan man godt sige, en ganske redelig vej; der var en linje i det. Der er knap nok nogen linje i, at man, når man har en lov, der ikke er ældre end fra 1951 og lidt forbedret i 1952, så straks skal til at ændre den på et eller andet punkt.

Der foreligger for øvrigt et normalbudget udarbejdet for 1956-57 af arbejdsdirektoratet, og det er for så vidt ret interessant. Vi har jo før i denne sal talt om procenter, og jeg må måske have lov til at nævne et par tal fra dette budget. Tænker vi os, at 1956-57-budgettet er et normalbudget for Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse — et normalbudget vil altså i denne forbindelse formentlig sige, at der ikke opstår ekstraordinær arbejdsløshed, og at kassen opfylder betingelserne for at få den store refusion efter § 13, stk. 5 b — vil medlemmernes kontingent i denne store arbejdsløshedskasse andrage 71 mill. kr., medens tilskud fra staten, kommunerne og arbejdsgiverne m. v. beløber sig til 142,8 mill. kr.

Endelig er der en ting, man heller ikke må glemme; det er dette, at de danske arbejdsløshedskasser jo ikke — det siger jeg naturligvis kun med glæde i stemmen — er fattigmandsorganisationer, de er jo kapitalister. Samtlige danske arbejdsløshedskasser, 64 i tallet, har i dag en formue på 341 mill. kr. Det er al ære værd; der skal ikke peges fingre ad dem. Men det kan naturligvis ikke bestrides, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse med en formue på kun ca. 10 mill. kr. og med et medlems-tal, der repræsenterer $\frac{1}{3}$ af samtlige danske arbejdsløshedskassers medlemmer, jo ikke er alt for godt stillet, den hører til de svage.

Det er jo også givet rigtigt, som det ærede medlem hr. Ravn sagde, at denne arbejdsløshedskasse har haft en væsentlig større ledighed, end hvad der svarer til gennemsnittet i de andre arbejdsløshedskasser. Vi havde ikke haft det fjerneste imod, om staten midlertidigt lånte kassen nogle midler, indtil vi kunne have fået arbejdsløshedsloven endeligt revideret.

Hvad kunne vi så ønske os? Nu er det jo ikke nemt på forhånd at udtrykke mange ønsker om et så vanskeligt spørgsmål, men jeg vil dog gerne have lov at nævne, at en af de ting, vi kunne ønske os — der er et æret medlem i denne sal, der ikke ser med uvilje på dette spørgsmål — var, om man gav arbejdsløshedskasserne et andet fagområde, at de f. eks. dannede industriforbund. Jeg ved godt, at der er andre kasser, der ikke synes om det. Men så ville man i hvert fald få en større solidaritet mellem kasserne, og det ville være lettere at udskille Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og måske give den en særstilling, hvis det viste sig, at den ville blive vanskeligere stillet og blive en opsamlingskasse for andre. Dernæst kan man heller ikke se bort fra, at når man skal drøfte en ændring i lovgivningen om arbejdsløshedskasser, kommer man ind på spørgsmålet om kontrolregler. Ikke fordi jeg vil stå her og sige, at kontrollen i denne kasse måske er dårligere end andre steder — i det hele taget er jeg ikke nogen hård dommer over for mine medmenneskers tilbøjelighed til at få en lille ekstragevinst — men kontrollen skulle måske nok være noget mere effektiv, ligesom arbejdsanvisningen måske også bør være mere effektiv. Det står nemlig i forbindelse med et helt andet spørgsmål, som rejses her og ude omkring i verden, spørgsmålet om bevægeligheden på arbejdsmarkedet.

Der er altså en lang række spørgsmål, som det vil være naturligt at tage op til drøftelse, og vi møder fra vor side ikke med noget forud fastlagt forslag til ændringer; vi er villige til at drøfte problemerne ganske lidenskabsløst og alene ud fra det formål at nå til den løsning, der tjener helheden bedst.

Jeg håber, at de ærede medlemmer har forstået af mine ord, at vi ikke kan tiltræde det foreliggende lovforslag.

Poul Sørensen: Det lovforslag, der foreligger til behandling her, kunne synes ret beskedent, i hvert fald hvad selve ordlyden angår, men sandheden om det er jo, at man opdager, at det i virkeligheden dækker en overordentlig stor samfundsinteresse, når man forsøger at trænge til bunds i det. Jeg må sige, at dette lovforslag dækker over områder, som alle for så vidt kommer i berøring med, og det er nødvendigt for mig til indledning at sige et par enkelte ord om det, der — hvis jeg må sige det på den måde — ligger forud for den sag, vi her diskuterer.

Det første, jeg vil se på, er beskæftigelsesproblemet. Jeg har med interesse fulgt — det gør jeg for øvrigt altid — den højtærede økonomi- og arbejdsministers virke i den sidste tid, og jeg har noteret, at på arbejdsløsheds-kassernes årsmøde oplyste arbejdsministeren, at der var en bedring i beskæftigelsessituationen. Det kunne være interessant, tror jeg, for offentligheden at få underbygget denne påstand, og da vi har den højtærede socialminister til stede, vil det jo kunne ske.

Når jeg betragter beskæftigelsessituationen, i hvert sådan som jeg kan gøre den op, så har vi med hensyn til totalbeskæftigelsen her i landet på nuværende tidspunkt, — jeg regner med den tredje uge i november måned, og der er ikke her tale om noget særligt tal, for det er for så vidt normen for den sidste tids udvikling — ikke haft så stor en arbejdsløshed siden 1953. 1953 var jo et år, en anden regering havde ansvaret for, og da udgjorde arbejdsløsheden 7,7 pct. Nu står vi med en samlet arbejdsløshed på 9,4 pct., omtrent 64 000 mand. Det harmonerer for mig at se meget lidt med ministeriets repræsentants udtalelse på arbejdsløsheds-kassernes årsmøde. Vender jeg mig til det, vi diskuterer i dag, nemlig forholdene for arbejdsmændene, og det kan der være grund til i særlig grad at interessere sig for, så er stillingen den, at tallene her viser nøjagtigt det samme. Vi står nu med 15,4 pct. arbejdsløse hos ar-

bejds-mændene, det største tal, vi har haft i de sidste 4 år. Det er altså heller ikke i overensstemmelse med de udtalelser, som regeringens repræsentant fremførte.

Hertil vil jeg gerne knytte nogle tal for at bevise, hvorledes beskæftigelsessituationen har været i en samlet periode. Det er ikke tal, jeg har fundet frem til, men det er tal, jeg har fra årsmødet i Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse. Der blev der givet meddelelse om, at i den periode, som jeg nok tør sige har været udskreget som en periode, hvor de dårligst stillede medborgere ikke kunne få arbejde, nemlig perioden 1950-53, var understøttelsesdagene for arbejdsmændene opgjort til 32 millioner, medens de i den periode, som den højtærede socialminister har ansvaret for, er opgjort til godt 33 millioner. Det er tal, som arbejdsmændenes formand meddelte kongressen, og jeg går ud fra, at de er talt rigtigt sammen og derfor svarer til de faktiske forhold.

Det er den beskæftigelsessituation, vi har i dag, og det er ikke uvæsentligt at tage den med ind i overvejelserne, når man skal se på det, vi her diskuterer, nemlig den ambulancetjeneste, som arbejdsløshedsforsikringen er og skal være for de medborgere, som ulykkeligvis kommer ud i arbejdsløshed.

Det næste, jeg vil se på, er arbejdsanvisningen her i landet, for det er jo klart, at den rangerer over understøttelserne. Jeg vover den påstand, at arbejdsanvisningen set ud fra mit partis synspunkt er opbygget på en sådan måde, at man kan befrygte, at den er meget lidt effektiv. Hvis man går den efter i sømmene, viser det sig, at det ikke er amtsarbejdsanvisningskontorerne, 37 i tal spredt ud over landet, der beforder anvisningen af arbejdskraft, men at det i allerhøjeste grad er arbejdsløsheds-kassernes kontorer, geografisk bestemt og fagmæssigt bestemt. Jeg tror, vi i den kommende tid må sætte ind på at undersøge, om denne form for anvisning af arbejde i virkeligheden kan

[Poul Sørensen.]

klare problemet sådan, at ledig arbejdskraft bliver henvist til de arbejdsopgaver, som mangler arbejdskraft. Jeg vil gerne sige til den højtærede socialminister, at det område vil det konservative folkeparti vie sin interesse i den kommende tid, og vi vil bede om, når denne sag skal løses, at få hele den moderne arbejdsanvisning belyst.

Jeg tør ikke på forhånd sige, om man skal gå ud fra arbejdsløshedskassernes form for selvanvisning af arbejdskraft, men det er selvfølgelig et problem, man nu må gå igennem. Anvisningen er i årevis foregået på denne måde, og ingen har nærmet sig problemet; men jeg sætter det nu på dagsordenen som noget, mit parti vil interessere sig stærkt for, idet vi vil rejse det spørgsmål, om det ikke var formålstjenligt at føre arbejdsanvisningen bort fra kasserne og søge at finde et redskab, et instrument, et kontor, eller hvad man vil kalde det, som på bedre måde kan klare anvisningsproblemet i forbindelse med eller ved siden af de 37 amtsarbejdsanvisningskontorer og filialer, vi i øjeblikket har.

Idet jeg vender mig til det problem, der her skal diskuteres, vil jeg for det første sige, at mit parti mener, at arbejdsløshedskassernes opbygningsform er overordentlig forældet. Den vækst, der er sket fra et medlemsantal på et par hundrede til over 245 000 medlemmer, viser, at arbejdsløshedsforsikringens opbygning ikke kan svare til den tid, vi lever i. Når man fra det offentlige side ved siden af arbejdernes kontingenter, der udgør 110—115 mill. kr., yder 175—185 mill. kr., er det klart, at det offentlige har ret og pligt til at tale med om og undersøge disse forhold meget nøje — det kan ingen føle sig stødt over.

I den kommission, hvor jeg har den ære at sidde som mit partis repræsentant, og hvor vi har kunnet udtale os om sagen, har der for det konservative folkepartis vedkommende aldrig været tvivl om, at arbejdsløse arbejdsmænd skal have deres understøttelse; det behøver vi slet ikke at diskutere, det er for os en fuldstændig given sag. Men derfra at slutte, at vi ønsker at bygge videre på den nuværende ordning, kan man ikke; mine tidligere bemærkninger

har tydeligt angivet, at det ønsker det konservative folkeparti ikke.

Hvis vi ser på spørgsmålet om den økonomiske baggrund, skal jeg ikke gå regnskaberne igennem, de har ingen interesse i denne forbindelse. På det møde, arbejdsløshedskasserne nylig har holdt, og hvor deres repræsentanter var samlet, fandt man, at det krav, vi har stillet igennem årene og stadig stiller, at kontingentet burde reguleres med 10—15 øre om ugen, for at kasserne kunne blive berettiget til de millionbeløb, der omtales i lovforslaget, var urimeligt. Jeg mener ikke, vort krav har været uberettiget.

Da mine tal jo ofte betvivles, holder jeg mig til sikre tal i denne sag, nemlig de tal, som formanden for Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse har oplyst. Han meddelte på årsmødet, at pristallet var steget med 13 pct. fra juli 1953 til juli 1956, medens lønnen var steget med 19 pct. Jeg skal ingeniunde misunde arbejdsmændene den lønstigning, der har fundet sted, tværtimod, men disse tal viser jo, at det havde været ganske naturligt at lægge den omtalte, begrænsede forhøjelse på kontingentet, en forhøjelse, som jo slet ikke svarer til lønstigningen; derved kunne man have klaret det problem, vi nu står over for. Som vort parti allerede har sagt i kommissionen, vil vi ikke arbejde med på en stykkevis ændring af arbejdsløshedslovgivningen, men vi melder os som interesserede medarbejdere ved en omfattende ændring af denne lovgivning, og vi har også vore råd at give i den foreliggende sag.

Som det ærede medlem hr. Lorentzen sagde, må alle indrømme, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse er dårligt stillet, hvilket den også har givet udtryk for, ikke på den sidste, men på kongressen i 1950, idet man dengang fastslog følgende — jeg beder formanden om lov til at citere —:

„Baggrunden for en udligning“

— altså imellem kasserne —

„er i høj grad til stede; men vi er den ene part i sagen, og de andre er den anden. Lovgivningsvejen er efter min opfattelse spærret i øjeblikket. Det politiske styrkeforhold skal forrykkes ikke så lidt, før det bliver muligt at få tilvejebragt igennem en lovgivning rammerne for én fælles

[Poul Sørensen.]

arbejdsløhedskasse, som de arbejdsløhedsforsikrede kan være tjent med at få som afløsning for det værge, vi har i hånden i øjeblikket.“

Siden da har jeg i de forhandlinger, jeg på mit partis vegne har deltaget i, stillet mig bag dette ønske fra arbejdsmændene, og jeg vil gerne også i dag principielt slå det fast og direkte spørge den højtærede socialminister: har den højtærede socialminister interesse for arbejdsmændenes ønske fra den gang, eller har den højtærede socialminister andre veje at anvise til en rimelig og tidsvarende opbygning af arbejdsløhedsforsikringen?

Over for de nuværende vanskeligheder er teknikken i arbejdsløhedsloven også ganske utilfredsstillende. Man har et begreb: vanskeligt stillede kasser, hvor man arbejder med en vis ledighed og en vis kontingenthøjde i forhold til fagets samlede indtjeningsevne. Når man arbejder med denne nøgle, viser det sig, at man kan komme ud for, at fag, som man slet ikke havde regnet med, bliver betragtet som vanskeligt stillede i henhold til arbejdsløhedsloven. Det er ikke lang tid siden, Murersvendenes Arbejdsløhedskasse kom ind under dette begreb, og vi ser i øjeblikket, at arbejdsløhedskasser, hvis formuer ligger på 1 200, 1 300, 1 400 kr. pr. medlem, ifølge denne teknik bliver betegnet som vanskeligt stillede arbejdsløhedskasser. Jeg vil også her gerne stille det spørgsmål til den højtærede socialminister: mener den højtærede minister ikke, at disse forhold må rettes, og at der er rimelighed i, at en kasse, som disponerer over midler i den udstrækning, i hvert fald ikke får del i disse ekstra midler? For at sige det ganske kort: det er selvfølgelig fornuftigt og rimeligt, at en kasse sparer formue op, men var det så ikke også rimeligt, om de midler, som staten stiller til rådighed for arbejdsløhedskasserne, blev placeret i de kasser, som sidder vanskeligt i det, således at disse midler ikke var med til, omend i begrænset og beskedent omfang, at øge formuerne i de øvrige arbejdsløhedskasser? Den store Smedenes Arbejdsløhedskasse har vel nu over 60-65 mill. kr. bag sig. Det er al ære værd, men teknikken bør ændres, således at de nævnte midler — det er måske

ikke mange, men dog penge — overføres til Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse.

Jeg vil ligesom det ærede medlem hr. Lorentzen pege på, at det kan ikke nytte noget på én gang at ville fastholde synspunktet fra Arbejdsmændenes Fagorganisation, at man vil forblive sammen, alle 245 000, også fremover, og afvise enhver modernisering i retning af industriforbund eller en anden opdeling. Det har været sagt f. eks. fra metalarbejdernes side — jeg har læst det i en artikel —: ja men lad os da tage dem, der har berøring med vort fag, ind til os; jeg ved ikke, om det er 40 000-50 000. Men dette har man afvist fra Arbejdsmændenes Fagorganisation og dermed også fra arbejdsløhedskassens side — under alle omstændigheder skal disse 245 000 holdes sammen. Det går simpelt hen ikke; ja, man kan gøre det fagmæssigt set, det kan vi jo ikke ændre noget i, men det høje ting har et ord med at sige om, hvorvidt det fremefter skal gælde med hensyn til arbejdsløhedskassen. Man kan ikke på den ene side bevare denne kasse, så udsat som den er, og kræve ekstra beløb fra det offentlige side og samtidig afvise en af de veje, der kan betrædes, en opdeling af arbejdsløhedskasserne, således at andre fag er med til at bære byrderne for den dårligst stillede del af de beskæftigede her i landet, nemlig de ufaglærte arbejdsmænd.

Jeg har gerne for mit parti villet gøre disse principielle betragtninger gældende. Jeg føjer til, at vi som hidtil vil vise interesse for hele dette omfattende område inden for samfundet. Enhver har krav på at blive hjulpet, som uden egen skyld rammes af arbejdsløshed, men jeg vil gerne slå fast, at alle i det konservative folkeparti — det kan jeg sige bestemt og sikkert — er imod, at forældede veje stadig væk skal følges som de stier, man skal betræde. Vi må kræve af hele denne lovgivning, at der lukkes op for den nye tid. Jeg er ikke ked af at være med til at bevilge disse midler, når det er påkrævet, men jeg vil have sikkerhed for, at de anvendes på en måde, som er i overensstemmelse med den tid, vi lever i, og ikke efter bestemmelser, der hører fortiden til.

Aage Fogh: Efter at have hørt de to sidste ærede talere finder jeg det ikke upåkrævet

[Aage Fogh.]

at gøre opmærksom på, at baggrunden for det lovforslag, vi behandler i dag, er den kendsgerning, at der i 1953 blev nedsat en kommission, der havde den dobbelte opgave: for det første at tage stilling til, om man pr. straks skulle bevilge 28 mill. kr. til hjælp til Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse, og for det andet at gennempløje hele vor arbejdsløshedslovgivning for eventuelt at fremsætte forslag om ændringer. Det ærede medlem hr. Lorentzen var først formand for kommissionen, og jeg tør vel i al beskedenhed sige, at det ærede medlem har ikke overanstrengt os og heller ikke sig selv ved at holde møder; der blev ikke holdt mange, og tiden gik. Så skiftede kommissionen formand, og derefter har vi holdt 2-3 møder, og vi har stadig væk de samme to problemer på dagsordenen.

Det, der så har været nogen diskussion om, er, i hvilken rækkefølge de to problemer skulle løses: skulle vi gå i gang med kulegravningen af arbejdsløshedslovgivningen straks, eller skulle vi klare vanskelighederne for arbejdsmændene med det samme? Jeg er tilhænger af det sidste, og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at begge de to sidste ærede talere udtrykkeligt har givet udtryk for, at de penge, Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse må have for at kunne klare sine forpligtelser over for de forsikrede, selvfølgelig skal stilles til rådighed. Derom er vi altså enige. Spørgsmålet må vel så være, om pengene skal stilles til rådighed i form af en ekstra bevilling, et ekstra tilskud, eller om de skal stilles til rådighed på den måde, som flertallet, de tre partier, nu er blevet enige om, nemlig ved at der foretages en ændring i den gældende lovgivning.

Det, det drejer sig om, er jo, som det også er fremhævet tidligere, at arbejdsmændene med en gennemsnitlig årsløn på 7 234 kr. og et årskontingent til deres arbejdsløsheds-kasse på 250-260 kr. ikke har indbetalt de 3,5 pct. af årslønnen i kontingent og derfor ikke kan betragtes som ekstraordinært vanskeligt stillede og som følge deraf heller ikke kan få den ekstraordinære refusion. Hvis man nu flytter grænsen fra 3,5 til 3 $\frac{1}{3}$ pct. for dette enkelte år, vil Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse og Kristelig Arbejdsløsheds-kasse komme op over græn-

sen, og de vil da være berettigede til ad den vej at få de penge, som de to foregående talere for så vidt var villige til at skaffe dem ad anden vej. Vi synes, det er en rimelig ordning, og vi anbefaler den på det bedste.

Jeg er ikke på nogen måde uenig med det ærede medlem hr. Poul Sørensen i de betragtninger, han har gjort gældende om nødvendigheden af en grundig undersøgelse af alle problemer i forbindelse med arbejdsløsheds-kasserne. Jeg har netop over for kommissionens formand taget det udtrykkelige forbehold, at når jeg ville gå med til at anbefale den foreslåede dispensation, var det på den betingelse, at jeg fik kommissionens formands tilsagn om, at det ikke ville medføre, at kommissionens arbejde ikke blev fremmet med langt større interesse og energi end hidtil. Det tilsagn har jeg opnået, og det kan jeg vist også opnå hos den højtærede minister, og så er jeg tilfredsstillet.

Jeg beklager, at det ikke lykkedes arbejdsmændene at få forhøjet deres kontingent med 10 øre om ugen, selv om man må erkende, at 7 234 kr. i gennemsnitlig årsløn ikke er meget. Vi har fået oplyst, at der inden for Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse er det største antal forsørgere med det største antal børn i sammenligning med de øvrige kassers medlemmer, så der er ikke mange penge at operere med; men om årskontingentet er 5 kr. højere eller lavere, kan vel ikke være afgørende. Hvis arbejdsmændene havde skaffet de 5 kr. mere, havde de haft ret til ikke alene de 36,9 mill. kr., men også til 700 000 kr. i normalt tilskud, der skulle gives til det øgede kontingent på 1 mill. kr., som de ville være kommet op på. Så havde der ikke været nogen som helst vanskeligheder med at skaffe pengene, og så kunne kassen have klaret sig til 1. april 1957.

Jeg beklager, at det ikke lykkedes. Det har jeg også gjort såvel i kommissionen som andre steder, og derfor kan jeg slutte med at sige, at jeg mener, at det foreliggende lovforslag bør gennemføres så hurtigt som muligt, således at arbejdsmændene får mulighed for at trække 36,9 mill. kr. og de kristelige arbejdere 74 000 kr. Det er jo penge, som finansministeren var forberedt på at skulle af med; de er medregnet i budgettet.

[Aage Fogh.]

Det er heller ikke væsentlig flere penge, end arbejdsmændene måtte have brug for. Når vi har givet disse bevillinger, kan vi i kommissionen få talt ud om, hvilke ændringer der eventuelt skal foretages.

Til det ærede medlem hr. Poul Sørensen og andre vil jeg sige, at jeg er villig til at se på alle fornuftige forslag, der måtte komme frem om ændringer, der har til formål at lægge forholdene sådan til rette, at arbejdsløshedskasserne i fremtiden kan hvile i sig selv.

Alfred Jensen: At vi har en sag som den foreliggende til behandling, er udtryk for, at vor arbejdsløshedslovgivning er aldeles utidssvarende og utilfredsstillende. I en tid, hvor beskæftigelsen har været relativt høj, og hvor et forbund som Dansk Arbejdsmands Forbund til arbejdsløshedskassen har opkrævet et relativt højt kontingent, er denne arbejdsløshedskasse faktisk kommet i en situation, der minder om fallit.

Det materiale, der ledsager lovforslaget, giver den oplysning, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i dag står med 400 000 kr. Det er alt, hvad man har til at gå de kommende udgifter i møde med, hvis man ikke får forskud på tilskud, ekstratilskud eller lån. Det oplyses også, at der i kontingenter ikke vil indgå mere end 1¼ mill. kr. ugentlig, og det vil sige, at hvis kassen ikke på en eller anden måde hjælpes, har den ikke penge til mere end godt en uges understøttelse. Nu tror jeg ikke, det får lov til at udvikle sig sådan, tværtom, men jeg nævner det her, fordi det viser, hvor utilstrækkelig lovgivningen har været og stadig væk er, viser, at det ikke har været noget reelt grundlag, man gik ud fra, da man fastsatte de tilskudsordninger, som gennemførtes for bare nogle få år siden.

Det er klart, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse må have penge, så den hjælp, der skal udbetales, kan udbetales både i de nærmeste uger og i tiden fremover. Jeg tror dog ikke, at det foreliggende lovforslag er i stand til at klare de vanskeligheder, Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse står over for bare i de kommende måneder. Man kan se på kontingents størrelse og finde ud af, at det kunne være noget højere, men det bortforklarer ikke, at kas-

sens økonomi ikke hviler i sig selv. Det budget, der er opstillet, forudsætter, at der skal trækkes på det tilskud, som tilkommer kassen for 1956-57, hvis udgifterne skal klares frem til april måned, og selv om man ved at forhøje kontingentet med blot nogle øre om ugen kommer op over den grænse, der er fastsat i lovens § 13, vil det ikke forbedre økonomien synderligt. Ifølge den likviditetsberegning, som følger med lovforslaget, vil arbejdsløshedskassen, når man kommer til 1. april, kun råde over 4,4 mill. kr., og det forudsætter endda, at de udgiftstal, der opereres med, holder. Jeg er imidlertid ikke sikker på, at disse tal holder. Der regnes med de samme udgifter, som man havde i fjor; men kan man gå ud fra, at arbejdsløsheden for arbejdsmændenes vedkommende og dermed udgifterne kan holdes inden for de samme rammer? Det forekommer mig, at de udsigter, der er, de tal, der foreligger, siger noget helt andet; den ordning, der her træffes, vil, så vidt jeg kan se, ikke engang holde til 1. april. Der må noget mere til; sørger man ikke for på anden vis at hjælpe arbejdsmændene, vil man komme til at stå over for denne kasses problemer igen om blot et par måneder.

Det er hele arbejdsløshedsloven, der må tages op til revision. Man kan naturligvis godt tale om — som det er sket her — at pengene kan tages i de kasser, der er relativt godt stillet. Jeg ved ikke, om det kan være en løsning i øjeblikket; men med de mørke fremtidsudsigter, der er også for andre kasser, tror jeg, det er en dårlig udvej, selv om man kan påpege tilstedeværelsen af aldrig så mange store beløb. Det kan ikke være den vej, vi skal gå, det må være en anden. Jeg er enig med det ærede medlem hr. Ravn i, at det er selve formen for statstilskuddets beregning, der skal ændres; det kan ikke klares med at ændre kontingentet; de byrder, der ligger på de forskellige kasser, de udgifter, de har, må være grundlag for tilskuddets beregning; det kan ikke være arbejderne alene, der skal bære de store byrder ved arbejdsløsheden. Der tales nu om solidaritet; jeg har hørt det før. Men det må være hele samfundet, der viser solidaritet her. Det er alt for let at stå og tale om solidaritet, når det er andre, der skal betale.

[Alfred Jensen.]

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen har kritiseret regeringen, fordi ledigheden blandt arbejdsmændene var større, end da den tidligere regering sad. Det leder tanken hen på, at samfundet og lovgivningsmagten ikke kan siges at være helt sagesløse her; de har også deres ansvar for den store arbejdsløshed. Netop derfor må det være samfundet, der betaler de omkostninger, der fremkommer ved den forøgede arbejdsløshed, i form af større tilskud til kasserne. Jeg tror ikke, der er nogen vej uden om dette. Selvfølgelig kan man sætte ind med beskæftigelsesforanstaltninger, søge at skaffe mere arbejde frem, det har jeg og mit parti talt for gennem år, og det er klart, at der kan gøres mere og bør gøres mere på dette felt. Men når man ikke fra samfundets side vil indrette forholdene sådan, at arbejdsløsheden afskaffes, kan man ikke overlade til arbejderne selv at bære så store byrder ved arbejdsløsheden, som de har båret i de år, der er gået; det må være samfundet, der betaler omkostningerne her ved.

Jeg har tidligere været inde på alle de problemer, der opstår i forbindelse med forsorgen for de arbejdsløse; det ærede medlem hr. Ravn har også omtalt dem, og jeg skal derfor ikke komme nærmere ind på dem ved denne lejlighed, blot fastslå, at man ikke skal tro, at den hjælp, der ydes de arbejdsløse, er tilfredsstillende, for det er den ikke. Der er skavanker i arbejdsløshedsloven, som vi tidligere har påtalt, og som man også fra det socialdemokratiske partis side har udtalt ønske om at få afhjulpnet; der er bl. a. spørgsmålet om brændselshjælp og huslejhjælp til ikke-forsørgere med under 15 års medlemskab. Men dertil kommer, at de beløb, som ydes, satserne for dagpenge, børnetillæg, huslejhjælp og brændselshjælp, ikke er tilstrækkelige; der må gennemføres ændringer af disse satser. I fjor vinter var man klar over, at der måtte gives en ekstra portion brændselshjælp til de arbejdsløse. Hvordan vinteren vil arte sig i år, kan jeg ikke vide, men jeg ved, at priserne er fuldt så høje, som de var i fjor; med de prisstigninger, der er sat ind, vil det være rimeligt, at der gives en ekstra brændselshjælp i lighed med den, der blev

givet i fjor; det problem må man også tage op.

De spørgsmål vedrørende arbejdsløhedskassernes økonomi, som vi her står over for, klares ikke ved, at man går ud fra den ledighed, vi havde i fjor, og de udgifter, vi dengang havde til de arbejdsløse. Kravene om en bedre behandling af de arbejdsløse vil blive ført frem på en sådan måde, at der må tages hensyn til dem. Jeg vil derfor opfordre det udvalg, som skal behandle denne sag, til at gøre sig klart, at der må mere vidtrækkende foranstaltninger til, hvis Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse skal komme igennem vintermånederne, og at man også må se på de øvrige spørgsmål, jeg her har nævnt.

Den kommunistiske gruppe vil naturligvis stemme for et lovforslag som dette. Vi vil medvirke til, at Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse får den lempelse af kårerne, som her er foreslået, men vi mener ikke, man kan blive stående derved, og vi ønsker i det omfang, det er muligt for os, at stille ændringsforslag til det lovforslag, der her er til behandling, i overensstemmelse med, hvad jeg har nævnt i disse bemærkninger vedrørende lovforslaget.

J. M. Pedersen: Når jeg på mit partis vegne vil give tilsagn om, at mit parti vil støtte det foreliggende lovforslag, er det ikke, fordi vi ikke gerne havde set en anden løsning. Problemet er imidlertid akut; jeg synes, vi må have løst det nu, og vi går med til denne løsning, fordi det udtrykkeligt er lovet, at det her drejer sig om en engangsdispensation, og at man så tager problemet op til fortsat drøftelse i arbejdsløhedsforsikringskommissionen.

Jeg synes nu nok, der havde været mulighed for at få løst problemet på et lidt tidligere tidspunkt. At det trænger til en løsning, skal jeg ikke spilde det høje tings tid med at påvise; jeg synes, at den redegørelse, det ærede medlem hr. Ravn gav her med hensyn til den store arbejdsløshedsprocent inden for arbejdsmændenes fagområde, taler tilstrækkeligt derom ligesom den stadige flugt fra land til by. Vi er alle sammen klar over, at det er arbejdsmændenes afdelinger, de fleste tilslutter sig, når de kommer ind til byen; disse afdelingers arbejds-

[J. M. Pedersen.]

løshedskasse er jo næsten blevet et opsamlingssted for de forskellige fag. Derfor har de deres store vanskeligheder.

Vi siger — ligesom det ærede medlem hr. Poul Sørensen flere gange har fremhævet på de konservatives vegne — at det skal ikke komme til at skorte på hjælp til, at de arbejdsløse kan få den understøttelse, de skal have, men jeg synes jo nok, at når problemet, således som det ærede medlem hr. Lorentzen fremhævede, allerede var fremme i 1952-53, da man manglede de omtalte 28 mill. kr., havde det været nok så rigtigt, om der på det tidspunkt var blevet gjort noget alvorligt. Dengang var det det ærede medlem hr. Poul Sørensen, som var socialminister, og det ærede medlem hr. Lorentzen, som var formand for kommissionen, og da havde det stået i de to herrers magt. Havde de dengang løst problemet med hensyn til tilskud til Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, havde man jo haft de fire år, der er forløbet siden da, til at finde frem til en løsning af problemet på længere sigt.

Det ærede medlem hr. Lorentzen siger i dag, at venstre ikke møder med noget færdigt forslag til en løsning. Nej, men det synes jeg er forkert. Nu har man haft så mange år og endda et stykke tid haft den højeste myndighed, så synes jeg godt, det havde kunnet lade sig gøre at have et forslag klart, som vi kunne have taget stilling til, så havde vi haft det klaret på nuværende tidspunkt. I stedet for skal vi nu til at lave dispensationer for et større beløb end på det tidspunkt, i 1952-53.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Socialministeren (Strøm): Jeg takker de ærede ordførere for socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet for tilslutning til det foreliggende lovforslag. Jeg forstår, at selv om ordførerne for partiet venstre og det konservative folkeparti har indvendinger mod selve lovforslaget, forstår disse to partier dog alligevel de vanskeligheder, som Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse befinder sig i. Jeg forstod på den socialdemokratiske ordfører, at han mente, det ville være rimeligt, at lovfor-

slaget kom til behandling i udvalg, og jeg vil da næsten tro, at det, når vi kommer til at tale om spørgsmålet i dette udvalg, vil lykkes at få også det konservative folkeparti og partiet venstre til at stemme for det her fremsatte lovforslag. Jeg håber, at også det kommunistiske partis repræsentant vil stemme for forslaget, selv om jeg forstod, at han havde mere vidtgående ønsker, end lovforslaget giver udtryk for.

Det ærede medlem hr. Ravn fremhævede, at der utvivlsomt også er andre arbejdsløhedskasser end arbejdsmændenes, der er i vanskeligheder. Det er jeg klar over, og det er jo også et af de spørgsmål, man eventuelt vil kunne drøfte i det udvalg, som jeg forventer bliver nedsat; om der skulle være andre kasser, der eventuelt kunne hjælpes gennem denne udvalgsbehandling, ville jeg gerne være medvirkende hertil. Jeg har imidlertid ment at burde fremsætte et lovforslag, der hviler på den indstilling, jeg har fået fra et flertal inden for arbejdsløhedsforsikringskommissionen.

Det ærede medlem hr. Lorentzen kunne have tænkt sig en ordning, der gav arbejdsmændene ret til at efterbetale kontingent, så de kom op på de lovbestemte 3,5 pct. Men arbejdsmændene har netop sagt, at deres kontingent for øjeblikket er af en sådan størrelse, at de ikke mener det gør sig til sætte det yderligere i vejret. Derfor vil spørgsmålet ikke kunne løses ad den vej.

Det ærede medlem hr. Lorentzen pegede på, at visse arbejdsløhedskasser har en betydelig formue, men nævnedes selv, at arbejdsmændenes ikke var blandt dem. Jeg tror dog heller ikke, det ærede medlem vil hævde, at man på nuværende tidspunkt kunne tage formuen fra de arbejdsløhedskasser, som har en sådan, og eventuelt lade den overgå til arbejdsmændene. Så heller ikke den fremgangsmåde vil vi kunne følge.

Det ærede medlem hr. Lorentzen var inde på forskellige veje, der eventuelt kunne betrædes for at hjælpe Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Alle de problemer, det ærede medlem har nævnt, går jeg ud fra vil blive drøftet videre i kommissionen, idet jeg faktisk har forstået det sådan, at det forslag, jeg har fået fra kommissionen, og som jeg har forelagt dette høje ting, i og for sig skulle give kommissionen det pusterum, som

[Socialministeren.]

er nødvendigt, for at den kan gå videre med sit arbejde. Derfor, alle de problemer, der er nævnt, det være sig af det ærede medlem hr. Lorentzen eller af det ærede medlem hr. Poul Sørensen, går jeg ud fra — det vil jeg gerne understrege — bliver behandlet i kommissionen.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh ønskede en udtalelse fra mig om, at jeg lige så vel som det ærede medlem gerne så dette arbejde fremmet. Ja, det gør jeg i høj grad, og kan jeg gennem oplysninger o. s. v. i kommissionen være medvirkende til at fremme dette arbejde, så skal jeg gøre det.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen indledte sin tale med at gennemgå arbejdsløshedstallene fra de senere år og gjorde opmærksom på, at de var høje; og selv om arbejdsløsheden i visse af de år, hvor det ærede medlem sad i regeringen, var større, skal jeg gerne sige, at de arbejdsløshedstal, vi nu har, er alt for høje.

Så ville det ærede medlem have mig til at uddybe en udtalelse, som socialministeren havde fremsat ved arbejdsløsheds-kassernes årsmøde. Da jeg ikke selv var til stede og derfor ikke hørte, hvad der blev sagt, er det lidt vanskeligt for mig at svare på, og som følge deraf vil jeg henstille til det ærede medlem, at han eventuelt ved lejlighed afæsker socialministeren en udtalelse herom. Jeg for mit vedkommende har den opfattelse, at arbejdsløsheden i år er noget nær den samme som sidste år. Det viser de oplysninger, jeg har.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen spurgte mig om min stilling til Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasses ønske om en vis udligning imellem arbejdsløsheds-kasserne. Men når der er nedsat en kommission, der skal afgive indstilling om disse spørgsmål til mig, vil det da være rigtigt, at jeg afventer, hvad denne kommission siger. Men hvis det ærede medlem sætter pris på at høre min mening, da er det den, at den del af befolkningen, der er medlemmer af en arbejdsløsheds-kasse, bærer en byrde, som jeg mener der er grund til at en bredere del af befolkningen skulle bære, med andre ord, at de, der er medlemmer af en arbejdsløsheds-kasse, jo faktisk bærer en større byrde i kraft af, at de er medlemmer; de betaler kontingent til deres arbejdsløs-

hedskasse, det offentlige giver tilskud, men også arbejdsløsheds-kassemedlemmerne betaler skat og er i kraft heraf selv med til at betale dette tilskud, som de får fra det offentlige. Derfor går jeg videre end det ærede medlem. Det ærede medlem peger på, at der er arbejdsløsheds-kasser inden for de tekniske fag, der måske kunne bære en større byrde for at hjælpe arbejdsmændene lidt. Som arbejdsmand synes jeg, det lyder sympatisk. Men jeg går videre. Ville det så ikke være rimeligt for det ærede medlem at følge mig i min tankegang: findes der ikke grupper uden for de arbejdsløsheds-forsikredes kredse, der har lige så stort ansvar og lige så stor en forpligtelse over for de arbejdsløsheds-forsikrede som de arbejdsløsheds-forsikrede selv? Har vi det ikke alle? Det er her, jeg beder om at man vil være medvirkende til at se lidt mere solidarisk på spørgsmålet, når man taler om, hvem der skal bære de eventuelle større byrder. Men som sagt, det er denne kommissions opgave at finde frem til en indstilling, en indstilling, jeg til sin tid vil vende tilbage til, og forhåbentlig vil kommissionen fremkomme med en indstilling af en sådan karakter, at dette høje ting kan få forelagt et lovforslag, som der er mulighed for at samle tilslutning til fra os alle herinde.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen var inde på mange andre spørgsmål angående arbejdsløsheds-lovgivningen, spørgsmål, som jeg også i høj grad har min opmærksomhed henvendt på.

Jeg henstiller, at vi gennemfører dette lovforslag, et lovforslag, som altså hjælper Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse til at kunne udbetale sine understøttelser i dette finansår — og det vil den kunne, efter hvad der foreligger for mig — og at man så ser hen til denne kommissions arbejde på at finde frem til en løsning, der i større udstrækning end den nuværende ordning kan siges at være tilfredsstillende for arbejdsløsheds-kasserne og de enkelte arbejdsløsheds-kassers medlemmer, men også tilfredsstillende for samfundet som helhed.

Lorentzen: Jeg nænnede egentlig ikke, da jeg første gang havde ordet, at fortælle en lille smule om det ærede medlem hr. J. M. Pedersens stilling, men jeg må hellere fortælle ham det, hvis han har glemt det. I et

[Lorentzen.]

møde i det udvalg, der i sin tid blev nedsat, da det socialdemokratiske forslag om de 28 mill. kr. kom til behandling, sagde det ærede medlem: ja, lad os dog bevilge de penge til de vanskeligt stillede arbejdsløhedskasser, for de kan trænge til dem. Det kan det ærede medlem sikkert godt huske. Og jeg kan huske, at samtlige øvrige medlemmer af udvalget var temmelig overraskede. Derefter blev der nedsat en kommission, men det ærede medlem hr. J. M. Pedersen — det gør mig ondt, at det netop er ham, jeg skal vende mig imod i øjeblikket — har misforstået sagen komplet, for det har intet som helst med de 28 mill. kr. at gøre. Det håbede jeg at jeg havde forklaret temmelig godt i første omgang — men det har altså desværre ikke været godt nok til, at det ærede medlem har kunnet forstå det. Det har heller ikke noget at gøre med de 50 mill. kr., som arbejdsløhedskasserne senere stillede krav om. Det viste sig nemlig, at der ikke var basis hverken for kravet om de 28 mill. kr. eller for kravet om de 50 mill. kr. Hvis vi havde fulgt det ærede medlems forslag, var staten kommet af med 28 mill. kr., men den var absolut ikke blevet fritaget for kravet i dag. Det er sandheden. Derfor tror jeg nok, man skal være meget varsom, når man diskuterer det problem. Det er rigtigt, som socialministeren sagde, at grunden til, at man ikke kom nogen vegne i denne kommission, i virkeligheden var, at man skulle have et pusterum imellem det tidspunkt, da første del af kommissionens opgave var løst, til man skulle tage fat på anden del; men første del af kommissionens opgave har jeg aldrig været villig til at løse efter de oplysninger, vi har fået. For forholdet var det, at vi udtrykkelig bad om at få at vide fra arbejdsmændenes side, om de opfyldte betingelserne i § 13, stk. 5 b, eller ikke. De mente, at de kunne ændre statistisk departements redegørelse eller foretage beregninger over dette spørgsmål, men vi hørte intet til det, og det var den egentlige

årsag til pusterummet. I øvrigt må jeg sige, at vi havde stillet mange spørgsmål både om forholdene i Sverige og mange andre steder, så helt uden arbejde har vi slet ikke været — bl. a. har jeg stillet en lang række spørgsmål.

Poul Sørensen: Jeg skal ikke beskæftige mig med de spørgsmål, der er blevet ført frem af de ærede medlemmer hr. Aage Fogh og hr. J. M. Pedersen. Jeg forstår, at de ærede medlemmer vil forsvare det, vi gør her, og det er jo al ære værd, men de har efter min mening ført dem frem på et tidspunkt, hvor vi burde have haft hele problemet til drøftelse. Jeg mener, at det vil blive vanskeligt nu at trænge igennem med en ændring, som kan komme arbejdsmændene til gode. Jeg vil derimod gerne diskutere med den højtærede minister. Ganske vist var vi for kort tid siden i den situation, at en taler blev henvist til at diskutere med en anden minister, men jeg kan alligevel ikke forstå, når den højtærede arbejdsminister dog repræsenterede regeringen på arbejdsløhedskassernes årsmøde, og når disse kasser oven i købet sorterer under socialministeriet, hvorfor det er ubekvemt for den højtærede socialminister at diskutere arbejdsløhedsproblemet med mig.

Jeg må altså fastslå den kendsgerning — og jeg gør det, fordi denne diskussion foregår over hele landet, fordi tiden er inde til at tage en sådan diskussion, og fordi ministeren og jeg nu står på lige fod — at den totale arbejdsløshed i øjeblikket er større blandt arbejdsmændene, end den har været i de sidste fire år. Hvis vi sammenligner de to perioder 1950—53 og 1953—56, ser vi, at socialministeren eller arbejdsministeren — hvem af de to ministre man nu vil tage — kører med en arbejdsløshedsbyrde hos arbejdsmændene på 33,3 millioner arbejdsløhedsdage mod 32 millioner i den første periode. Men det behøver vi selvfølgelig ikke at diskutere, hvis ministeren ikke er forberedt på det; jeg troede bare, at den højtærede minister til daglig fulgte disse

[Poul Sørensen.]

ting. I hvert fald er regeringspressen nøje klar over det; den kastede sig over os andre og behæjder os det, hver gang vi forsøger at tage et sagligt standpunkt til sager, der vedrører såvel arbejdsanvisningen som arbejdsløshedsforsikringen. Det forekommer mig, at ministeren ikke, når vi behandler spørgsmål af denne karakter, kan afvise mig med nogle få bemærkninger.

Jeg savner svar på, hvorvidt den højtærede minister er tilfreds med den nuværende form for arbejdsanvisning. Mener ministeren, at den er betryggende, eller kan ministeren gå ind på min tanke om, at vi skal overveje, hvorvidt den nuværende opdeling i offentlige arbejdsanvisningskontorer og arbejdsløshedskasser, og dermed fagforeningernes kontorer, også fremefter skal danne grundlaget for arbejdsanvisningen, eller kan ministeren gå ind på min tanke om, at hele dette forhold må kunne ændres, således at arbejdsløsheden her i landet dermed kan begrænses? Hvis den højtærede minister gør det, så har vi nået noget i retning af det, jeg gerne ville med drøftelsen på dette område.

Dernæst vil jeg gerne stille den højtærede minister et spørgsmål af mere sekundær interesse, som jeg beder om at få svar på. Mener ministeren, at den teknik, der findes i arbejdsløshedslovgivningen med hensyn til vanskeligt stillede kasser, er tilfredsstillende? Jeg mener det ikke. Når murernes kasse — jeg har sagt det før, men jeg gentager det — på grund af en vis ledighed om vinteren og et højt kontingent får en høj understøttelse i vinterperioden, kan den højtærede minister da erklære sig enig med mig i, at det må ændres, eller er han tilfreds med denne tilstand?

Jeg når så til det spørgsmål, der først og fremmest interesserer mig, nemlig spørgsmålet om gensidighed. Man kan ikke sige om det konservative folkeparti, at det ikke har søgt at bidrage til løsning af dette spørgsmål. Jeg tror, at embedsmændene i ministeriet vil kunne retlede den højtærede minister, hvis han tvivler om, at jeg har beskæftiget mig med disse ting, medens jeg var minister. Jeg har haft flere forhandlinger med De samvirkende Fagforbund om gensidighed mellem arbejdsløshedskasser-

ne, og kassernes ledelse har været repræsenteret ved disse forhandlinger. Jeg har også senere i kommissionen, hver gang denne sag var til behandling, peget på, at spørgsmålet måtte løses ad denne vej. Jeg vil da gerne spørge den højtærede minister — og jeg synes, jeg har krav på et svar — om ministeren ikke har interesseret sig for gensidigheden? Åbenbart har den højtærede minister slet ikke beskæftiget sig med spørgsmålet i de sidste tre år på trods af, at arbejdsløsheden har været større, end da vi sad med ansvaret — alene det må jo overraske. Hvilke råd vil da den højtærede minister give det høje ting, når vi nu diskuterer arbejdsløshedens problem her i landet, og når det offentlige bidrag, som jeg før nævnte, ligger et sted mellem 175 og 185 mill. kr? Jeg har ikke gjort mig til talsmand for, at man i denne situation skal gennemføre en arbejdsløshedslovgivning, hvor det offentlige skal spare voldsomme beløb. Jeg har blot ønsket, der skulle spares, hvor det var muligt. Det, jeg sigter imod, er en fordeling af de offentlige midler, der stilles til rådighed, således at de dårligst stillede, arbejdsmændene, bliver bedre placeret, end de er nu. Kan den højtærede minister tiltræde gensidighedsprincippet, således at de fag, der betaler 1 kr., 1 kr. 20 øre eller 1 kr. 40 øre om ugen, og som altså er velstillede i forhold til andre, som altså har en højere årlig gennemsnitsindtægt, får deres kontingent forhøjet, for at arbejdsmændenes kontingenter kan nedsættes? Jeg håber, jeg har stillet dette spørgsmål om gensidigheden klart, og jeg beder den højtærede minister om at besvare det.

Jeg vil gerne til slut føje til, at det principielle, som underbygger disse mine betragtninger, er vor interesse for den nye opdeling af hele den danske arbejdsstyrke, altså spørgsmålet om industriforbund. Arbejdsmændene føler det sådan, at industriforbundene vil slå det hele i stykker, og udviklingen må jo også nødvendigvis medføre, at det store arbejdsmandsforbund må opløses og dets medlemmer fordeles efter de fag, de hører til.

Jeg stiller altså disse fire spørgsmål til den højtærede minister. Har problemerne ministerens interesse, og hvorledes vil han gribe dem an?

Aage Fogh: For at der ikke skal være nogen misforståelse, vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Poul Sørensen, at jeg synes, det havde været rimeligt, at man havde sørget for, da han var minister, og da det ærede medlem hr. Lorentzen var formand for kommissionen, at vi var kommet i gang med arbejdet. Den gang gav jeg udtryk for den opfattelse, at jeg ikke ville være med til at bevilge de 28 mill. kr. — det husker det ærede medlem vist nok — men at jeg ville være med til at gå i gang med kommissionsarbejdet. Alligevel fik vi ikke flere møder, og der skete ikke mere.

På nuværende tidspunkt vurderer jeg det sådan, at arbejdsmændene meget vanskeligt og måske umuligt vil kunne skaffe den million, det drejer sig om i dag, og derfor synes jeg, det er rigtigt, at vi laver denne lille dispensation for at komme uden om den akutte vanskelighed. Og så går vi i gang med kommissionsarbejdet, og der skal ikke være nogen tvivl om, at vi er villige til at diskutere og undersøge til bunds alle de problemer, det ærede medlem hr. Poul Sørensen har rejst. Vi er selvfølgelig ikke bundet af konservative fordomme i det radikale venstre; vi er villige til at undersøge enhver ting, der eventuelt vil kunne give bedre vilkår for vore arbejdsløhedskasser, end de har i dag.

Jeg vil gerne føje til, at vi ville se det som det helt ideelle, hvis vi kunne nå til at skaffe mere arbejde i stedet for at skaffe flere penge til arbejdsløhedskasserne.

Alfred Jensen: Ja, det sidste ønske tror jeg ikke alene har udbredt tilslutning her i salen, men ude i det ganske land, og jeg tror nok, at arbejderne mere tænker på at få beskæftigelse end på at få understøttelse. Men det kan ikke nytte, at man bare taler om mulighederne for at få beskæftigelse, taler om arbejdsanvisning. Det, det drejer sig om, er, at der virkelig er beskæftigelsesmuligheder, at der virkelig kommer nogen i arbejde. Det er det store problem, og det taler man mere om her, end man søger at få det løst.

Jeg noterer mig, at ministeren har opmærksomheden henvendt på de områder, jeg har omtalt; det er altid noget. Jeg vil dog sige, at det er ikke nok at have opmærksomheden henvendt på de områder. Jeg

forstår, at også det ærede medlem hr. Aage Fogh og det ærede medlem hr. Poul Sørensen er opmærksomme på, at der mangler beskæftigelse, og at de, der går ledige, har trange kår og burde have bedre kår. Det er imidlertid ikke blot et spørgsmål om at have opmærksomheden henvendt på disse forhold. Det, det drejer sig om, er, hvad der vil blive gjort for at skaffe mere beskæftigelse frem, og hvordan man vil klare fremover at hjælpe de arbejdsmænd eller andre, der ingen beskæftigelse får i den kommende vinter. Arbejdsmændenes formand, Chr. Larsen, gjorde sidste vinter opmærksom på, at der kunne skaffes beskæftigelse frem, og at hvis man ikke skaffede beskæftigelse frem i tilstrækkeligt omfang, måtte der drages omsorg for, at arbejdsmændene blev hjulpet, så de kunne klare deres forpligtelser, hvad husleje og afdrag på gæld angår; enhver ved jo, at de huslejesatser, vi har i arbejdsløhedsloven, ikke dækker de store huslejer i de nye boliger, og det drejer sig i første omgang om de unge. Det er klart, at der er en række problemer, der skal løses, og som vi ikke kan klare ved blot at have opmærksomheden henvendt på de områder. Jeg håber heller ikke, at ministerens udtalelser skal forstås sådan, at han bare er opmærksom på problemerne; jeg håber, han vil gøre noget for at forberede en mere tilfredsstillende ordning end den, vi havde sidste vinter, og den, vi har haft i denne sommer.

Dernæst vil jeg gerne sige til ministeren, at det forekommer mig, at han udtrykker sig lidt mærkeligt. Jeg gjorde her fra talerstolen både først og sidst opmærksom på, at arbejdsmændene må have de penge, der er tale om, og jeg sagde, at jeg ville støtte lovforslaget; men jeg mener bare ikke, at det klarer de vanskeligheder, som Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse står over for i den kommende vinter. Så forekommer det mig, at det er lidt urimeligt, at han udtaler håbet om, at den kommunistiske gruppe vil stemme for forslaget. Den kommunistiske gruppe har gennem mig sagt, at den vil stemme for dette lovforslag, men at den betragter det som utilstrækkeligt.

J. M. Pedersen: Det ærede medlem hr. Lorentzen udtalte, at Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse allerede i 1952-53

[J. M. Pedersen.]

manglede 28 mill. kr. Jeg var med i udvalgs-mødet dengang. Det var lige, da jeg var kommet herind, så jeg havde ikke engang haft tid til at sætte mig ind i problemerne, men jeg husker tydeligt, at jeg i dette udvalgs-møde spurgte, om det var penge, som de havde brugt på forskud, og om de skulle tilbagebetales, og jeg fik da det svar, at det var selvfølgelig penge, der ikke skulle tilbagebetales. Jeg sagde naturligvis straks: hvis de har brugt pengene og ikke skal tilbagebetale dem, kan man lige så godt slå en streg over dem, med andre ord bevilge dem; ellers er det en slags falsk bogføring. Staten har disse penge udestående hos kasserne, men den skal ikke have dem tilbage fra kasserne.

Det kan godt være, det har set lidt anderledes ud, men når der på det tidspunkt manglede 28 mill. kr. og det nu er steget til godt 36 mill. kr., havde det været lige så fordelagtigt at bevilge det beløb dengang og så gå i gang med at løse problemerne frem i tiden og måske få den omtalte udligning mellem kasserne eller pålægge arbejdsmændene at forhøje deres kontingent, således at de ifølge loven kunne være berettiget til at få de beløb, som de må have for at opfylde deres forpligtelser. Det er fra alle sider fremhævet, at pengene skal stilles til rådighed for arbejdsløhedskasserne, det er givet, og så kan jeg ikke se andet, end at det er et bogføringsspørgsmål, og derfor har jeg rask dengang givet min tilslutning. Jeg synes, der er noget, der tyder på, at det ville have været billigere for os at løse problemet dengang end at gøre det nu.

Ligesom det ærede medlem hr. Aage Fogh forstår jeg faktisk ikke, at arbejdsmændene ikke har forhøjet kontingentet med de 10 øre om ugen, så de var blevet fri for at bede om hjælp; det måtte have kunnet lade sig gøre. Når arbejdsmændene har så stor arbejdsløshed, som de ikke selv er skyld i, men som hovedsagelig skyldes, at lovgivningsmagten har indrettet samfundet således, at det er umuligt for dem at få beskæftigelse, må vi tage hensyn til det. Det er rimeligt, at arbejdsmændene stiller krav om, at vi indretter vor politik således, at det bliver muligt for dem at få beskæftigelse, så de selv kan tjene til livets ophold i stedet for

at måtte gå tiggergang til staten. Det er den løsning, vi på lang sigt gerne ser.

Socialministeren (Strøm): Det ærede medlem hr. Poul Sørensen var lidt ked af, at jeg havde afvist at svare på et spørgsmål, en anden minister har udtalt sig om. Jeg har aldrig haft noget imod at udtale mig om de problemer og spørgsmål, jeg kan kontrollere.

Det ærede medlem vil nu absolut have, at vi skal diskutere arbejdsløhedsstatistik, og jeg forstår, at det ærede medlem gerne vil fastslå, at dengang han var arbejds- og socialminister, var arbejdsledigheden mindre, end den er i dag. Jeg ved ikke, om det er den samme statistik, vi står med, men min viser det modsatte. Det ærede medlem nævnte tallene for fire år. Jeg vil hellere for en sikkerheds skyld nævne fem år. I 1951-52, da det ærede medlem hr. Poul Sørensen var arbejds- og socialminister, var der 19 547 319 ledige dage. I 1952-53, da det ærede medlem hr. Poul Sørensen også var arbejds- og socialminister, var der 22 367 237 ledige dage. I 1953-54 var der en anden regering, og der var en arbejdsminister og en socialminister. Det forekommer mig, at det ærede medlem en gang imellem glemmer dette og retter spørgsmål til socialministeren, som burde stilles til arbejdsministeren; nu er vi altså to ministre, og nu svarer jeg både på arbejdsministerens og socialministerens vegne. I 1953-54 var der 18 211 638 ledige dage, i 1954-55 var der 16 327 921 ledige dage, og i 1955-56 — det sidste tal, jeg har her — var der 20 686 839 ledige dage. Jeg synes i og for sig ikke, det har nogen som helst værdi at diskutere disse tal, men hvis vi skal diskutere dem og se på, i hvilke af årene der har været flest arbejdsledige dage, så viser de, at det ærede medlem kan notere sig for det højeste antal.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen spørger mig, om jeg er tilfreds med arbejdsanvisningen. Jeg må sige til det ærede medlem — og her må jeg selvfølgelig gøre det på økonomi- og arbejdsministerens vegne, fordi arbejdsanvisningen sorterer under ham — at kan det ærede medlem på nuværende tidspunkt påpege noget sted, hvor en mere effektiv arbejdsanvisning kan anvise folk arbejde, så skal vi ikke vente

[Socialministeren.]

hverken på, hvad jeg mener om det, eller hvad en kommission mener om det. Kan det ærede medlem påvise, at en mere effektiv arbejdsanvisning vil kunne bevirke, at flere kommer i arbejde, vil jeg sætte pris på at få oplysning derom, og så skal jeg være til tjeneste, så vi kan få det i orden så hurtigt som muligt.

Det ærede medlem spørger mig, om jeg mener, at mekanikken i arbejdsløshedslovgivningen er tilfredsstillende, idet det ærede medlem mener, at nogle arbejdsløsheds-kasser får højere tilskud, end de burde have, og andre får for lidt. Dertil kan jeg svare nej; jeg mener ikke, den er tilfredsstillende, og det er bl. a. det problem, kommissionen skulle medvirke til at løse. Medens det ærede medlem kun vil forsøge at løse spørgsmålet vedrørende enkelte kasser, mener jeg, det bør løses solidarisk på et bredere grundlag.

Det ærede medlem spurgte mig, om jeg ikke interesserer mig for gensidigheden. Jo, det gør jeg, og det har jeg givet udtryk for; men jeg mener, at gensidigheden skal række længere end bare til arbejdsløsheds-kasse-medlemmerne. Det ærede medlem ønsker at kende min stilling til tanken om industriforbund. Som en af dem, der tidligere har været på et skibsværft, kan jeg sige, at på visse områder har industriforbund store fordele, men derudover skal jeg ikke udtale mig om spørgsmålet, idet jeg mener, de faglige organisationer må tage stilling til det. Det er jo et spørgsmål, hvad arbejderne helst vil, og på hvilken måde de vil danne deres sammenslutninger. Jeg mener, det er noget, som arbejderne selv må bestemme; vi skal ikke her i tinget afgøre, om der skal dannes industriforbund eller ej.

Når jeg svarede det ærede medlem hr. Alfred Jensen, som jeg gjorde, var det, fordi jeg forstod det ærede medlem således, at han bebudede ændringsforslag. Deroverfor siger jeg, at jeg ved ikke, hvordan det vil gå disse ændringsforslag, men hvis de bliver forkastet, forventer jeg, at det ærede medlem og hans parti stemmer for lovforslaget. Det forstod jeg også var det ærede medlems mening, og det siger jeg tak for.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg er tilfreds med de be-

mærkninger, den højtærede socialminister gjorde om arbejdssituationen. Jeg tror, at der nu er trukket en linje op, og jeg tror også, at den højtærede økonomi- og arbejdsminister, når han læser referatet af vor drøftelse, vil finde ud af, at det, han udtalte over for arbejdsløsheds-kasserne ved det årsmøde, de nys havde, var lidt for forhastet.

Jeg kan følge socialministeren i hans ønske om ikke at gå videre med diskussionen om tallene for arbejdsledige dage. Hvad angår indeværende år, som jo vil blive det store år, da er vi for de første 10 måneder oppe på en gennemsnitlighed af 10,2 pct.; nu får vi se, hvorledes det stiller sig for november og december.

Jeg kan kun være tilfreds med det svar, jeg har fået angående mekanikken i loven, som den højtærede minister heller ikke er tilfreds med; men så havde der da i allerhøjeste grad været grund til, at vi straks havde ændret lovgivningen, således som oppositionen har ønsket.

Gensidigheden accepterer den højtærede minister, hvilket jeg erklærer mig tilfreds med. Det er første gang, jeg har fået et virkelig positivt svar, siden arbejdsmændene udtalte sig om det for år tilbage, og jeg takker for det.

Tanken om industriforbund er altså også på march. Det er velegnet på et skibsværft, siger en ledende person, altså den højtærede socialminister. Jeg tror, vi senere kan få en frugtbar drøftelse på basis af denne udtalelse fra en så autoritativ person. Jeg takker for det og mener, vi kan bruge det fremefter.

Jeg har gerne villet have denne drøftelse med den højtærede minister og har ønsket at trække linjen op for den politik, mit parti ønsker at føre. Der har ofte været sagt både det ene og det andet; lad os få luft om spørgsmålene. Nu ved den højtærede minister, hvor vi er at finde, og jeg ved, at den højtærede minister i visse spørgsmål er nærmere min lejr end den lejr, han repræsenterer ovre i venstre side af salen. Jeg mener, at vi sammen må kunne overvinde den modstand, vi hidtil har mødt hos fagforeningerne og andre kredse inden for socialdemokratiet.

Socialministeren (Strøm): Jeg håber også, det kan lykkes os at finde frem til en ord-

[Socialministeren.]

ning, der kan virke tilfredsstillende; men jeg håber, at den må blive af en sådan karakter, at den tilfredsstillende også dem, der sidder i den side af salen, som jeg hører til. Jeg beder derfor det ærede medlem ikke kun hæfte sig ved min udtalelse om gensidighed; jeg har ment, at denne gensidighed også skulle nå ud over arbejdsløhedskassernes rammer. Hvis det ærede medlem har den samme opfattelse, nærmer vi os endnu stærkere hinanden.

Jeg forstod på det ærede medlem, at han fandt, jeg havde svaret nogenlunde tilfredsstillende. Jeg må erkende, at jeg ikke er helt tilfreds med, at det ærede medlem ikke vendte tilbage til spørgsmålet om arbejdsanvisningen. Er det i dag således, at man kan anvise nogle af vore arbejdsløse arbejdspladser, må vi gøre det; der må ikke være nogen som helst tvivl om, at der bliver gjort, hvad der kan gøres for at give anvisning på det arbejde, der er, og henviser arbejdskraften til de steder, hvor den mangler. Kan det ærede medlem påvise, at der er nogle steder, hvor der mangler arbejdskraft, og at vi kan anvise denne arbejdskraft, vil jeg sætte megen pris på at få det at vide.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Nu da den højtærede minister og jeg er enige om gensidighedens indførelse inden for arbejdsløshedsløvgivningen og vi begge er interesseret i, at tanken om industriforbund kan gro frem og styrkes, vil jeg med hensyn til arbejdsanvisning sige til den højtærede minister, at jeg mener — jeg kan lade mig rette, hvis jeg tager fejl — at amsanvisningskontorernes væsentlige opgave i øjeblikket er anvisning af kvindelig arbejdskraft og arbejdskraft til landbruget, medens den øvrige arbejdskraft fortrinsvis anvises fra arbejdsløshedskassernes og fagforeningernes fælles kontorer. Det, jeg er ængstelig for, er, at denne anvisning af arbejdskraft ikke er tilstrækkelig effektiv, idet disse kontorer er geografisk bestemt og kun omfatter hvert enkelt fags egne arbejdere. Jeg tror derfor ikke, at denne arbejdsanvisning er tidssvarende. Jeg henviser til Sverige, hvis forhold jeg ved den højtærede minister

har studeret med megen interesse. I det hele taget er jeg interesseret i at få dette spørgsmål frem i den offentlige debat.

Først og fremmest arbejde — deri har de ærede talere inderlig ret — det er også mit partis nr. 1. Nr. 2 er arbejdsanvisning; kan der rettes på den og derved skabes mere beskæftigelse, er vi naturligvis interesseret. Det er derfor, jeg spørger, om arbejdsanvisningen er effektiv. Nr. 3 er arbejdsløhedsforsikringen, den gensidige arbejdsløhedsforsikring. Her får vi nok et resultat, når den højtærede minister nu går i spidsen.

Socialministeren (Strøm): Der er én ting, vi skal være varsomme med, og det er i en diskussion at rejse spørgsmålet, om der på nuværende tidspunkt finder en effektiv arbejdsanvisning sted, uden at kunne sige, at der er de og de steder, hvor vi kan anvise de arbejdsløse arbejdspladser.

Hvis det ærede medlem hr. Poul Sørensen var i stand til at påvise, at på de og de felter, de og de områder, er der brug for arbejdskraft, men at den ikke bliver anvist, så var der grundlag for at rejse en kritik af arbejdsanvisningen; men jeg forstår, at det ærede medlem i virkeligheden ikke kan pege på ét eneste sted, hvor der kan anvises arbejdere arbejdspladser, og derfor synes jeg, det er urimeligt at rejse en sådan kritik, der kan få det til at se ud, som om der går folk arbejdsløse, der eventuelt ikke har beskæftigelse, fordi de ikke får den anvist.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg for mit vedkommende vil ikke diskutere — det har ministeren for så vidt heller ikke indbudt til — spørgsmålet på det grundlag, at der skulle være arbejdere, der ikke vil tage arbejde. Men enhver her i folketinget har vel oplevet perioder, hvor man f. eks. inden for murer-virksomheden i allerhøjeste grad har manglet arbejdskraft. Det har været tilfældet i år, hvor den forrige regering havde svaret, og i år, hvor den nuværende regering havde ansvaret; derfor må hele dette problem tages op under ét. Derved kommer vi forhåbentlig også ind på de synspunkter, som den højtærede minister kan støtte, at de vandtætte skodder mellem fagene må

[Poul Sørensen.]

brydes ned. Arbejdsmændene, som har den store arbejdsløshed, må selvfølgelig have lov til, når der ikke kan skaffes tilstrækkelig faglært arbejdskraft, at gå ind på pladser, hvor før kun den fagorganiserede arbejder har været. Derfor vil jeg sige til den højtærede minister, at jeg har i allerhøjeste grad fulgt arbejdet på at skaffe arbejdskraft f. eks. til murervirksomhed i sommermånederne, hvor der ikke var en murer-svend ledig, men hvor man desuagtet ikke var i stand til at anvise ledige murerarbejdsmænd til de opgaver inden for byggevirksomheden, som de efter min mening kunne løse.

Socialministeren (Strøm): Jeg forstår, at det, som det ærede medlem i større udstrækning har sin opmærksomhed henvendt på, er en eventuel omskoling af arbejdskraft, således at arbejdsmænd eventuelt kunne være beskæftiget f. eks. som smede. Smedene har jo i øvrigt noget i den retning, og hvis der kunne skabes noget lignende, en form for omskoling, inden for andre fag er der vist i og for sig ikke nogen af os, der ville have det mindste imod det. Men hvad jeg nødig vil have, er, at debatten her i dag skal give det indtryk, at arbejdsanvisningskontorerne ikke anviser den arbejdskraft, der er brug for. At der kan være perioder, hvor der ingen murere er at få, fordi de alle sammen er i beskæftigelse, er et helt andet spørgsmål, og hvis vi kan medvirke til at skabe mulighed for, at arbejdsmænd eventuelt kan træde til som arbejdskraft — ja, så er jeg som gammel arbejdsmand selv interesseret deri.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ravn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingsmand Karlskov Jensen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Billiger socialministeren, at en købstads socialkontor medvirker ved udsendelse af partipolitiske agitationsskrivelser, og at man udleverer rentenydernes navne og adresser til partipolitisk brug?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlemmer af folketinget Aksel Larsen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Petra Petersen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler mod prisstigninger.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 4. december kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i myndighedsloven

og

forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje [vedrørende værgemål for umyndige].

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om midlertidig ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløhedskasser).

3) *Første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15²⁵.

32. møde.

Tirsdag den 4. december kl. 14.

Formanden: Få minutter før dette mødes begyndelse fik vi meddelelse om, at medlem af folketinget *Leonhard Hansen* er afgået ved døden i dag kl. 13.

Leonhard Hansens venner var vel klar over, at der i de senere år var slidt meget på hans helbred. Den stærke, robuste håndværker, hvis arbejdsevne syntes at være uopslidelig, havde måttet nedsætte sit tempo og var blevet en stille mand. Men alligevel slog kræfterne ikke til, i dag måtte han give op.

Leonhard Hansens indgang i det politiske liv måtte i mange henseender være en helt naturlig ting. Den veluddannede og velbegavede håndværkssvend var næsten på forhånd sikker på, at hans kammerater en dag ville gøre ham til deres tillidsmand. Som tillidsmand i en af de store jernindustrielle virksomheder var vejen til at blive fagforeningsformand ikke ret lang, og gennem hans fagforeningsarbejde voksede kendskabet til en række sociale og økonomiske spørgsmål naturligt frem. Leonhard Hansen havde nemlig forståelsen af, at ensidighed i organisationsarbejde fører for kort.

Han blev dernæst byrådsmedlem i sin by, og en skønne dag sendte hans partifæller ham på tinge. Her var hans arbejdsområde omtrent på forhånd givet. Håndværkssvenden, der kendte de mest moderne industrielle virksomheder, måtte ifølge sagens natur blive en aktiv medarbejder på alle de felter, hvor det drejede sig om arbejderbeskyttelse. Repræsentanten for et fag, der mere end noget andet fag har gjort, hvad der var menneskelig muligt

for den bedst mulige lærlingeuddannelse, måtte på naturlig måde glide ind i arbejdet med lærlingeloven. Og endelig blev det helt selvfølgelig, at repræsentanten for den store, stærkt voksende by, der havde en række bevillingsmæssige problemer i forholdet til staten, en dag gik ind i finansudvalget.

På alle områder, hvor Leonhard Hansen havde en opgave eller et tillidshverv, gik han ind i arbejdet med ildhu. Han forstod tingene, var hurtig til at fatte den virkelige kerne i sagen og satte overordentlig stor energi ind i sin gerning. Derfor var han respekteret i vide kredse. Han var ikke bare respekteret som en dygtig organisationsmand, men som kommunalmand og politiker, og her i tinget har vi i mange forhold, på mange felter, draget megen nytte af hans viden, hans indsats og hans energi.

Vi mindes derudover Leonhard Hansen som en god kollega, en mand, for hvem det at være kammerat ikke blot betød at være glad sammen med kammerater i godt selskab, men også det at yde en tjeneste, når den kunne ydes, at stå solidarisk, når vanskelighederne kom, og gøre en indsats til fælles bedste.

Det er denne energiske kollega, denne gode kammerat, vi bevarer mindet om, og først og fremmest vil vi bevare mindet om en arbejdsfælle, en dygtig folketingsmand, for hvem livet og opgaverne herinde blev en gerning, han gav alle sine kræfter.

(Medlemmerne påhørte stående formandens mindeord).

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændringer i myndighedsloven og

forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje [vedrørende værgemål for umyndige].